

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

☐ ☐

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

☐ ☐

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în Blaj.

Foaie bisericască-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Două răspunsuri.

I.

La articolii noștri din nr.ii 30 și 31, în cauza mult pomenitei revizuirii a bullei Christifideles, am primit până acuma două răspunsuri.

Unul este în fruntea lui „Alkotmány” nr. 81 din 4 Aprilie, iscălit de L(ukács) Gy(örgy): Az új püspökség revíziója.

Pentru cele scrise în acest articol, plin de pervertiri și de însinuări la adresa episcopilor noștri și a mitropolitului nostru, noi nu avem și nu putem avea nici un răspuns. —

Că episcopii noștri nu se pun în opoziție cu sentimentul public al bisericii greco-catolice române, iar în memorandumul trimis la Roma, în 14 Februarie 1912, metropolitul Mihályi, în conștiința răspunderii sale, ar fi făcut „anumite aluzii la schizmă”, — ținând să atragă atenția factorilor competenți asupra primejdiei ce amenință credința credincioșilor săi, tocmai pe urmă siluirii de conștiință, ce li s'a făcut acestora, prin uneltirile și ale lui „Alkotmány” și prin arondarea dela început a Hajdudorogului — sunt tot atâtea titli de mândrie pentru ei și tot atâtea motive pentru noi, de recunoștință lor.

Că „Unirea”, foaia preoției greco-catolice române, cum judecă afacerea noii episcopii, e o chestiune, ce pe noi ne privește. Am spus-o de atâtea ori, și mai pe urmă într'un număr al nostru destul de recent, că o biserică numai atunci își are rostul ei în sinul unui popor, când, în cadrele învățaturii sale, în cadrele instituțiilor sale, alătura de trebuințele sufletești individuale, satisface și mulțamește și trebuințele culturale și naționale ale poporului, în mijlocul căruia trăește. Deci rostul bisericii unite române,

în trecut și în viitor nu poate fi altul, decât „să țină cu tărie la credința primită dela Roma și, în cadrele acestei credințe, în temeiul legăturilor religioase și culturale cu Apusul, să conlucre la înaintarea și desăvârșirea culturală a neamului, care este, prin situația sa geografică, puntea dintre Răsărit și Apus”, — menit să lupte în primul front pentru realizarea idealului unității în credință și în dragoste a tuturor neamurilor, ideal, pentru a cărui împlinire se roagă lui Dumnezeu fiecare preot al nostru, de câte ori stă la altarul Domnului, cu cuvintele liturghiei: „Pentru pacea a toată lumea, pentru bunăstarea sfințelor lui Dumnezeu biserici și pentru unirea tuturor...”

În punctul acesta e firesc apoi, că credințele noastre să se deosebească de ale lui „Alkotmány” și de ale bisericii romano-catolice ungurești, orbite de șovinism.

Cât pentru încheierea articolului dlui L. Gy., cu apelul făcut ministrului prezident, ca o parte a energiei sale, superfluă în alte părți, să o îndrepte în potriva noastră și și „cu aceea anumită mână tare să facă rânduială” — mărturisim, că acest ultim rezon al autorului nu a deșteptat în noi alt sentiment, de cât cel — al compătimirii celei mai sincere...

* * *

Cu dl Szabó Jenő, membru în casa magnaților, acest anteluptător al drepturilor „maghiarilor greco-catolici” — autorul unui alt articol dintr'un număr următor a lui „Alkotmány”, — stăm bucuroși de vorbă. D.-Sa este mai loial și scrie cu mai multă bună-credință.

Domnia Sa stă în articolul său pe punctul de vedere al „necesităților sufletești religioase” și e de credință că chestia aceasta să se tracteze și să se rezolve, cu spri-

jinul binevoitor al guvernului, avându-se în vedere însă curat numai punctul de vedere bisericesc.

Pagubă, că acest punct de vedere „al intereselor curat bisericesti” Dl Szabó Jenő îl accentuează așa de mult *abia acuma!* Dacă D-sa ar fi urmărit cu sinceritate acest punct de vedere și în trecut, în cursul tuturor acțiunilor sale, atunci ar fi putut să se convingă că interesele bisericesti ale credincioșilor greco-catolici maghiari nu au fost neglijate nici în trecut, înainte de înființarea episcopiei de Hajdudorogh, câtă vreme adecă o parte a acestor greco-catolici maghiari s'au aflat în legăturile ierarhice ale provinciei noastre metropolitane de Alba-Iulia și Făgăraș.

Avem înaintea noastră o interesantă statistică, publicată în revista „Cultura Creștină” nr. 1 din 1913, alcătuită de unul dintre redactorii acestei reviste pe baza datelor și a informațiilor celor mai genuine și mai desinteresate.

Ei bine! din aceasta statistică rezultă, că din întreagă provincia noastră metropolitană de A.-Iulia și Făgăraș au fost dismembrate, pentru a fi îngremiate diecezei de Hajdudorogh, 83 de parohii, 378 filii și 172 cătune, cu 73,225 credincioși dintre cari vorbesc numai românește 14.220, românește și ungurește 23,588, iar numai ungurește 35,417. Va se zică, din numărul total de 73,225, mai puțin de jumătate (35,411) a fost numărul credincioșilor noștri, cari vorbeau numai ungurește. Și totuș, ce ne mai spune aceeaș statistică? — Dintre cele 83 parohii dismembrate, în 52 de parohii, adecă în mai mult de jumătate, instrucția religioasă, de decenii, s'a făcut numai în limba maghiară.

Credincioși îndrumării date de Intemeietorul bisericii creștine, care a poruncit apostolilor săi: „Învățați

toate popoarele, urmând pildei chiar a Apostolilor, dintre cari să amintim doar pe singur sf. Pavel, care a propovăduit Elinilor elinește, Judeilor jidovește, „tuturor toate s'a făcut, ca pe toți să-i câștige“, — preoților noștri ori-ce mai degrabă li-s'ar putea zice, decât ceace le-o zice „Alkotmány“, că din chestiunea mântuirii sufletelor ar fi făcut chestiune de rassă!

.....Dar oare atunci, când noul episcop de Hajdudorogh, respective administratorul apostolic nici nu a apucat să încălzească bine scaunul arhieresc și a și dat ucazul prin care scoate limba românească din școlile confesionale ale comunelor cu populație, ce vorbește numai românește, atunci oare chestiunea mântuirii sufletelor nu s'a schimbat în chestiune de rassă și de politică?

Domnii dela „Alkotmány“ și dl Szabó Jenő au vre-un răspuns la aceasta întrebare?

Făcând această mică digresie, vom răspunde în meritul scriselor dlui Szabó Jenő într'un număr viitor al foii noastre.

Chestiunea română în Casa Magnaților. În ședința din 2 Aprilie a Casei Magnaților s'a discutat chestia românească. Gontele Iuliu Károlyi a avut grave cuvinte pe tema aceasta la adresa guvernului și mai ales la a românilor despre cari a zis, că nutresc scopuri iredentiște. A răspuns

imediat Episcopul Hossu, protestând energic împotriva absurdelor învinuiri ale contelui Károlyi. „Cel mai clasic document — a zis oratorul — împotriva acestor afirmații lipsite de temei este împrejurarea, că pe timpul evenimentelor din Balcani, rezerviștii români, cari au fost mobilizați s'au prezentat cu toții la regimentele lor și nici unul măcar nu s'a refugiat în România“. Energicul răspuns al Episcopului Gherlei a constrâns pe dl conte să retracteze ofențele aduse românilor.

Principii Români la Petersburg.

Ministrul României dl Diamandi a oferit un prânz în onoarea înalților oaspeți din România, la care au asistat mulți membri ai familiei imperiale și aproape întreg corpul diplomatic.

Țarul în fața prințului moștenitor al României și al prințului Carol a trecut revista tinerilor soldați din garnisoana Petersburgului și împrejurime.

Principii moștenitori ai României și principele Carol au plecat din Tzarkoje-Selo la Petersburg, unde vor fi găzduiți în palatul marei ducese Pavlovna.

Camera ungară a ținut în 4 April o ședință, în care s'a prezentat și proiectul pentru împărțirea circumscripțiilor electorale.

Viitoarea ședință se va ținea în 21 April.

Domnul Aurel C. Popoviciu despre tratativele maghiaro-române.

„Reichspost“ din Viena aduce în numărul din 5 April un important prim articol datorit ilustrului politician Aurel C. Popoviciu. Articolul analizează manifestațiile „Ligei culturale“ cu ocazia adunării dela „Dacia“. Constată, că deși pretenziunile rodomondate au

fost în mare parte dementate, trebuie să se ia în considerare, că între manifestațiile dela București și politica șovinistă maghiară este un nex strâns. Lucrările Ligei pentru emanciparea românilor transilvăneni se încep deodată cu politica de maghiarizare și cu operațiunile societății „Emke“. În zilele acestea când toată lumea românească aștepta un rezultat pozitiv dela tratativele contelui Tisza, a fost o decepție îngrozitoare pentru ori care român, rezultatul absolut negativ al acelor. Nu e de mirat, că eșecul a surescit opinia publică românească într'un grad ne mai pomenit până acum și a mărit și mai mult prăpastia dintre aceste două popoare atât de avisate unul la altul.

„Neîncrederea între aceste două state va dispărea în momentul când românii din Ungaria li se va asigura subsistența națională, precum e spre pildă a polonilor din Galiția, a croaților în Croația ori a Bosniștilor în Bosnia și Hertegovina“.

Alegerea deputațiilor dietale.

Dreptul de alegere.

În sensul legii electorale articolul XIV. din 1913, sancționată în 30 April același an, drept de a alege deputat, după noua lege, au următorii cetățeni:

1. Fiecare cetățean ungar, care, dacă are o inteligență superioară și a împlinit etatea de 24 ani, iar ceilalți etatea de 30 ani și au locuință stabilă. Locuință stabilă are acela, care locuiește, ori are locuință pe teritoriul asupra căreia se extinde legea aceasta, cel puțin de un an în aceeași comună. Celce și-a câștigat dreptul de alegere, nu și-l pierde din lipsa de locuință stabilă cerută ca condiție, nici în cazul, dacă în cursul unui an s'a mutat cu locuința în altă

FOIȚA.

Cuvânt funebrel

rostit la moartea lui *Eugen B. Groze*
apotecar, de *Aur. B. Gajia*.

»Omul ca iarba, zilele
lui ca floarea câmpului
așa va înflori«. Ps. 52. v. 15.

Jalnici ascultători! Acum la începutul primăverii, când soarele își trimete tot mai cald razele sale aurii, când poiana tănuită să umple de miros și ciripit și cânt, acum când natura întreagă după un somn lung și greu se deșteaptă din amorțire și reînvie la o nouă viață; tocmai acum sunetul duios și plângător al clopotelor ne-a adunat în fața acestui sicriu rece, să ne convingă că legile naturale ale firii se repetesc zilnic, și precum singuraticile fenomene din natură se perondează cu aceiași regularitate, întocmai așa și omul supus acelorasi legi firești are să le urmeze, până în celea mai mici secrete și amănunte ale lor. Vieța noastră încă nu-i altceva decât o primăvară scurtă; jeri alaltăeri un lințoliu alb acoperea în haina lui curată și rece întreg pământul, vieța însăși să părea că dormitează, pomii desbrăcați de haina lor verde steteau ca părăsiți de toată suflarea, codrul și livezile au

fost pustii, căci oaspeții lor s'au dus în țeri streine, șgomotul și gălăgia de prin sate dispăruseră parcă cu totul; azi înse e primăvară, pretutindeni e viață pretutindeni e schimbare, firea întreagă reînviindu-se ne apare ca o lume nouă, ce acum își începe viața cu celea mai fericite speranțe pentru viitor. Cu acest curs al naturii, cu această schimbare frumoasă aseamănă și sf. Scriptură vieța unui om când spune: „Omul ca iarba, zilele lui ca floarea câmpului așa va înflori“. Ne naștem. Intreaga noastră viață este o primăvară mai lungă ori mai scurtă după numărul anilor, cari ni s'au dat ca să-i trăim. Copilăria fragedă este primăvara vieții noastre. Câtă grije și câtă atențiune nu ni-se dă din partea părinților ca ajungând etatea bărbăției să le fim scut și ajutor în lipsele, ce le îndură la vrăsta lor îmbătrânită. Urmează apoi toamna vieții când toată podoaba, viața și viociunea de mai înainte apune și dispare rând pe rând și totuși dacă mai rămâne ceva cât de puțin, acest puțin să-l mistue cumplita iarnă cu puterea ei distrugătoare. În vrăsta asta însă trebuie să avem o mângâiere și asta e singura ce nici celea mai cutropitoare puteri ale naturii nu ni-o pot nimici: e speranța reînvieri, ce pentru eternitate va rămânea vecinic tinără și ferică. Ușa prin care trebuie să trecem la această înviere este moartea. „Eu sunt calea, adevărul și viața — a zis Mântuitorul nostru — și în alt loc

— „Eu sunt ușa prin mine de va intra cineva și va eși se va mântui și pășune va afla“. Privită așadar moartea, acest înfricoșat oaspe, din motivul amintit, nu trebuie să ne îngrozim de ea, ci să o primim ca o șoaptă a celui de sus, ce neconținut ne chiamă la dânsul. Sunt mai înfricoșăți înse solii morții, da, pentru-că ei ne muneesc timp mai îndelungat. Multele boale, ce omul le îndură zile și poate ani de-arândul, eu cred că sunt mai grozave decât însași moartea. Câți morboși, cari legați de patul suferințelor lor ani de-arândul, n'ar fi fost mai bucuroși să se departă de lume cu trei-patru ani mai înainte de a-și termina viața, și asta din unicul motiv ca să nu îndure suferințele atâta amar de vreme?

Voia lui Dumnezeu și lucrurile Lui înse sunt tănuite minții omenești. Și poate durerile și suferințele Dumnezeu ni-le trimite tocmai pentru-ca să ne mustre, ș-atunci nu trebuie să uităm că Dumnezeu iubeste pe cel-ce îl și mustră. Paciință și încredere în cel de sus trebuie să avem în asemenea cazuri, căci sunt sigur că răsplata dumnezeiască nu întârzie nici odată ci urmează cu siguranță.

* * *

Jalnici ascultători! Stăm în fața acestui sicriu ce închide în întunericul său trupul rece și fără suflare a tinărului adormit în Domnul Eugen Groze. Vieța lui scurtă o pot asemăna cu vieța unui pom, ce crește

comună. În senzul acesteia are drept: funcționarul de stat, municipal, comunal, dela un institut public, fundațiune publică, întreprindere de stat sau comunală, societate ori reuniune obligată să dea socoteală publică; apoi preotul aflător în aplicare oficioasă la vre-una din confesiunile reperate și recunoscute de lege; profesorul sau învățătorul dela vre-un institut de învățământ cu caracter de publicitate; absolvenții universităților, ori al școlilor medii superioare, dacă au ocupație și post; membrul reuniunii regnicolare teatrale, și cel denumit de rege sau de guvern, ori de unul dintre miniștri dacă face serviciu public în străinătate, ori e aplicat în străinătate, ca funcționar al vre-unei întreprinderi din Ungaria, obligată să dea socoteală publică.

2. Au drept la alegere aceia, cari au terminat cu succes clasa cea mai înaltă a școlii medii (gimnaz superior, școală reală superioară) sau a vre-unui institut civil sau militar de învățământ, de rang egal cu privire la valoarea învățământului.

3. Cel ce a terminat cu succes clasa a șasa a școlii populare elementare, sau o altă clasă de școală ori curs de învățământ, de o egală valoare, are dreptul electoral dacă pe lângă condiția de mai sus plătește cel puțin două coroane dare directă de stat, sau dacă pe baza unui certificat industrial exerciază independent o industrie sau comerț; sau e aplicat la afaceri ori întreprinderi industriale, sau e conducător al muncitorilor, ori supraveghietor, irelevant că de câtă vreme; dacă e aplicat necontenit cel puțin trei ani la acelaș stăpân, fie în ori ce ocupațiune; dacă e activ în economia de câmp a vre-unui alegător, sau la afacerile sau întreprinderile sale industriale, ca membru ajutor de familie; sau dacă în serviciul militar sau la jandarmi a avut rangul de subofițer.

4. Cel ce știe ceti și scrie, fără a avea pregătire școlară, are drept de alegere numai în cazul, când fie dintr'un soi, fie din mai multe soiuri de dare, la olaltă, plătesc cel puțin 20 cor. dare directă de stat; ori exerciază pe baza licenței, ori a certificatului industrial, în mod independent, industria ori comerțul și aplică fără întrerupere cel puțin o putere auxiliară; — dacă e aplicat la afaceri ori întreprinderi industriale, însă nu ca muncitor cu ziua; dacă e conducător de muncitori ori supraveghietor la producțiunea seculară; dacă în serviciul public ori privat e aplicat la acelaș stăpân, fie în orice ocupațiune, în mod stabil de cel puțin cinci ani; și dacă e subofițer eșit din serviciu, ori e membru ajutor al familiei.

5. Dela cel ce nu știe ceti și scrie se recere ca condiție specială pentru îndreptățirea de a alege, că fie dintr'un soi de dare, fie din mai multe soiuri de dare, la olaltă să plătească cel puțin 40 cor. dare directă de stat.

6. Are dreptul de alegere cel ce a trecut cu putere de drept în listele electorale, valabile pentru anul 1913. Acesta rămâne în posesiunea dreptului său electoral până ce există vechiul său titlu de drept, în mod neschimbat, în aceeaș comună sau oraș, în lista căreia a fost luat pentru anul 1913. Cel aplicat în serviciul public și trecut cu putere de drept în listele electorale valabile pe 1913, în caz de permutare nu-și pierde dreptul electoral. Asemenea și cel trecut în listele electorale de pe anul 1913 în înțelesul art. de lege 33 din 1874 § 2, pe temeiul vechei îndreptățiri, rămâne în posesiunea dreptului electoral până la finea vieții sale.

Dreptul electoral și-l poate exercia numai cel trecut în listele electorale. Acel membru al puterii armate, care conform datorinței stabilite în lege, face exerciții de

arme, în cursul timpului cât stă în serviciu activ, nu-și poate exercia dreptul electoral.

Dreptul electoral poate fi exerciat numai în persoană și fiecare alegător are drept de un vot.

Observări: Notițele de mai jos servesc spre lămurirea unor chestiuni amintite mai sus, dar pe scurt.

Egale în rang cu școlile medii cu privire la valoarea învățământului sunt următoarele institute de învățământ: școlile speciale de agronomie, de pădurari, mineri, artă, industrié, comerț, comunicație, institutele pedagogice, școlile militare de cadeti, școlile reale superioare ale armatei comune și ale honvezimei și academia maritimă.

Din punctul de vedere al îndreptățirii de a alege e egală cu terminarea clasei a șasa a școlii populare elementare: terminarea clasei a doua a școlii medii ori a școlii civile, ori a clasei a treia a școlii industriale și comerciale pentru ucenici, ori pe lângă clasa a patra a școlii populare elementare, terminarea clasei a doua a clasei industriale și comerciale pentru ucenici, ori apoi absolvirea cursului de specialitate corăspunzător industrial, organizat din partea statului.

Sub darea directă de stat este de a se înțelege darea de pământ, casă, venit, interese, rente și de mine, cu care a fost împovărat alegătorul, fie într'o comună, fie în mai multe comune, în anul care premerge anului compunerii ori rectificării listelor electorale.

La darea alegătorului este de a se computa și darea de pământ și de casă a soției cu care trăiește în căsnicie comună și a copiilor minori legitimi. Darea repartizată pe proprietatea de pământ și de casă scutită de dare în mod provizor, încă este a se computa.

Cel aplicat în serviciu, dacă iasă din serviciu, dar în curs de un an intră de nou în serviciu la același stăpân, timpul noii sale aplicări este a se socoti la timpul de mai înainte. — La cei aplicați la producțiunea seculară sau la gospodăria casei, în timpul aplicării este a se computa și timpul petrecut de cel aplicat în serviciul aceluia, dela care se trage moștenirea sau în al antecesorului în gospodărie. Dacă aplicarea înceată din motivul, că se face schimbare în persoana proprietarului gospodăriei, ori a posesorului ei, serviciul împlinit la stăpânul părăsit este a se computa în timpul petrecut în serviciul stăpânului care urmează nemijlocit.

Sub conducător de muncitori sau supraveghetor la producțiunea seculară, este a se înțelege acela dintre aplicați care nu săvârșește exclusiv muncă corporală, ci împlinește de regulă și afaceri de conducere și de controlă, în astfel de gospodării, a căror extindere ori poziție — natură — reclamă activitatea permanentă a unui muncitor conducător sau supraveghetor (Prim-muncitor, primbiris, magaziner, primvier, primgrădinar etc.). — Că într'o gospodărie câți astfel de muncitori conducători sau supraveghetori pot fi aplicați, este a se stabili conform estinderii gospodăriei, a naturii ei și conform împrejurărilor locale.

Sub membru familiar ajutor este de a se înțelege persoana, care e fiul vreunui alegător ori al soției sale, e rudenia lor, fiu adoptiv, sau — dacă sunt la casă fete — soțul vreunui din ele și trăiește în comu-

și se desvoaltă mereu. Inflorește și e o adevărată podoabă în grădina proprietarului, care își leagă de el celea mai frumoase speranțe. Vine înse o brumă de April, frunzele se ofilesc și cad, pe urmă se uscă pe deaîntregul și speranțele legate de el se spulberă în vânt ca niște năluciri.

Așa și adormitul în Domnul fiu de profesor, născut în Blaj unde și-a început studiile primare și tot aici a terminat și școlile medii în 1900, depunând în acelaș an și examenul de maturitate. Fiind de o construcție mai debilă și orfan s'a înscris în anul următor ca ascultător la facultatea teologică de aici. Insași împrejurarea că simțise organismul său debil, întrerumpe, spunând colegilor că vrea să-și aleagă o carieră mai scurtă și mai comoadă, căci de el erau legate și speranțele celor două surori ale lui. A și trecut deci la farmacie, care carieră o termină cu succes frumos la Universitatea din Cluj. Recunoscut ca băiat bun, cuminte și sirguincios din partea tuturor profesorilor săi de odinioară, ca om cu diplomă veni acasă în Blaj, unde și-a și practizat și validat cunoștințele sale. Boala însă se agravă tot mai mult. În anii din urmă a încercat să-și cureze morbul și să-și îmbobândească sănătatea, cel mai scump teatru al omului, dar înzădar, căci ca băiat tânăr de profesor nu avea la dispoziție decât ceea ce de lipsă, iar boala înaintând mereu în dimineața zilei de ieri și-a ter-

minat cursul vieții la cea mai frumoasă vârstă.

Moartea preatimpurie a lui pentru noi adeverește pe dreptul spuselor sf. Scripturi „Omul ca iarba, zilele lui ca floarea câmpului așa va înflori“. Trebuie să ne mângâiem Jalnici ascultători! că toți se duc pe acelaș drum, unii mai curând alții mai târziu. Și după cum și înțeleptul Solomon spune de mulțori ziua morții e mai bună ca a nașterii. Să privim întotdeauna moartea ca pe ușă prin care trecând ni-se deschide calea spre viața vecinică unde nu există mai mult durere și întristare.

Dar cu toate acestea deși nutrim în sufletul nostru credința în viața viitoare, e grea despărțirea din lumea aceasta, conziderând singuraticile relațiuni, cari ne leagă mai mult ori mai puțin și de această viață pământească. Durerea noastră se duplică atunci când ne cugetăm numai că pin trei orfani ce-au fost împreună până acum, unul se desparte pentru-ca să convină iarăși numai dincolo de mormânt. Primească surorile ce azi sunt departe ultimul sărut de frate și în rugăciunile lor să-și aducă aminte și de fratele lor Eugen, ce azi s'a mutat Asemenea tributul recunoștinții sale și-l exprimă tuturor rudeniilor, fostilor profesori și colegi de pe băncile școlii, binefăcătorilor și prietinelor și întregii jalnice adunări, ce s'a prezentat azi a-i da cinstea din urmă. Dormi în pace pe veci neuitat frate, fost elev și prietin al nostru. Amin.

nitate cu alegătorul, dând acestuia mână de ajutor în o astfel de gospodărie de câmp, afacere sau întreprindere industrială, care reclamă aplicarea regulată a unei puteri auxiliare permanente.

* * *
N'au dreptul de alegere: Ofițerul, preotul militar, gajistul și soldatul puterii armate ori al jandarmăriei, aflător în serviciu activ permanent ori provizoriu, socotindu-se aci și cei concediați în mod provizoriu, nu înse și acel membru al puterii armate, care urmând datorinței sale prescise de lege, face exerciții de arme și în acest scop a intrat pe timp determinat în serviciul activ.

N'are dreptul de vot: personalul de rând al poliției de stat, municipale ori comunale, neînțelegându-se aici și ceilalți aplicați în posturi civile, îndreptățiți a purta arme — finanții, păzitorii de câmp, de păduri, vii etc. N'au dreptul nici cei puși sub curatelă ori cu minoritate prelungită; alienații chiar și dacă nu stau sub curatelă; cel-ce se află în stare de faliment; cel-ce se împărtășește de binefacere publică, ori de ajutor public, respective a fost împărtășit și dela ziua în care a încetat împărtășirea n'a trecut încă un an, socotindu-se aci și acela, care locuiește în casă pentru popor, în locuință de nevoie, sau în altă zidire cu menire de azil, de tot gratis, ori pe un preț ce nu poate fi considerat ca echivalentul locuinței, dar nesocotindu-se aci acela, care primește ajutor ori rentă dela cassa de bolnavi, de accidente, de invalizi, sau din alte asemenea casse și nici acela, care a primit ajutor din cauza vreunei catastrofe elementare, precum nici acela al cărui copil primește stipendiu ori e scutit de didactru și de taxe de examen.

N'are drept de vot cel-ce are, — fie el, fie soția cu care trăiește în căsnicie comună, — case de femei publice; apoi cel-ce pentru beție provocatoare de scandal în loc public a fost pedepsit în decurs de doi ani cu amândă de peste cinci coroane, cel puțin în două rânduri cu putere de drept, și dela împlinirea ultimei pedepșiri, ori dela prescrierea ei, încă n'a trecut un an. Drept de vot n'are nici acela a cărui drept de alegere a fost suspendat prin hotărîrea judecătoreștii, chemată să se pronunțe asupra valabilității alegerilor de deputați. Apoi n'are drept de vot cel condamnat pentru crimă ori delict la pierderea libertății, dela ridicarea sentinței la putere de drept până la împlinirea pedepșei croite, *excepționându-se cazul*, când pedeapsa e suspendată în mod condiționat, ori e iertată prin grațiere regală, sau a intrat prescripția, — e excepționat apoi cel pus în libertate în mod condiționat și cel aflător în arest preventiv, pentru crimă ori delict, pe baza hotărîrii judecătoreștii, ridicată la putere de drept.

Nu-i îndreptătit la vot cel condamnat cu putere de drept la pierderea libertății pentru crimă ori delict, izvoit din răvnă de câștig, ori îndreptat în contra statului, apoi care se lovește de art. de lege V din 1878 despre crime și delict, §-ul 172 alineatul 2, sau de art. de lege 36 din 1908 despre modificarea codului penal, §§-ii 43—44, ori de art. de lege din 1909 despre emigrare, și anume pe cinci ani dela împlinirea pedepșei croite, ori dela intrarea prescripției, iar dacă pentru aceeași faptă a mai fost

pedepsit odată, dela împlinirea noiei pedepșe, ori dela intrarea prescripției, pe zece ani.

Pe urmă n'are drept cel condamnat cu putere de drept la pierderea drepturilor politice, pe timpul stabilit în sentință. — Dacă pedeapsa, care esclude exercitarea dreptului electoral, a fost iertată prin grațiere, întreagă ori în parte, termenul stabilit mai sus se începe dela datul grațierii regale. — Dacă pentru crimă sau delict e decretată și suspendarea exercitării drepturilor politice, durata ei este a se computa în timpul stabilit în §-ii de legi din 1878 și 1908 amintiți mai sus.

* * *

Alegerea de deputați dietali se face după cercuri electorale. Fiecare cerc electoral alege un deputat. Cercurile electorale se împart în cercuri de votare.

Pentru compunerea și rectificarea anuală a listelor electorale, precum și pentru facerea pregătirilor la alegerile de deputați, este a se alcătui un comitet central în fiecare comitat și în fiecare oraș cu magistrat regulat, care alege deputat separat, ori care formează centrul cercului electoral compus din două ori mai multe orașe cu magistrat regulat. Membru al comitetului central poate fi ales numai acela, care poșede în vorbire și scriere limba maghiară, și e trecut în listele electorale ale vreunui cerc electoral de pe teritoriul respectivul municipiu, ori e membru al reprezentanței respective municipale. — Alegerea se face pe trei ani, cu începere dela 1 Ianuar. Limba oficioasă a comitetului central este: limba maghiară. Comitetul central comunică deadreptul cu ministrul de interne.

Ordinațiunile ministrului de interne privitoare la noua lege electorală.

A) Cercurile de votare.

Ministrul de interne cu nr. 56000/1914 îndrumă magistratele orașelor și comisiunile permanente ale comitatelor, ca cel mult până în 15 Maiu să statorească cercurile de votare pentru comune. Ministrul dispune, ca comisiunile permanente să statorească pentru fiecare comună mare sau cerc notarial, în care numărul votanților trece peste o mie, un cerc independent de votare. Centrul de votare să fie statorit astfel, ca votanții se poată veni mai ușor. Îndeosebi trebuie grijit, ca să se încunjure distanțele prea mari dintre comune și spre scopul acesta comisiunile trebuie să fie cu deosebită considerație la comunicația ușoară și mai ales la împrejurarea, ca votanții de principii tradiționale contrare, se nu fie necesități a trece prin comune aparținătoare unui partid politic contrar.

Comisiunile permanente pot contrage într'un cerc de votare mai multe comune mari sau notariate cercuale, dar în cazul acesta numărul votanților nu poate trece peste 1500.

Ministrul reacearcă congregațiile, ca la conducerea votării să se aleagă persoane potrivite pentru conducerea votării și susținerea ordinii. Să se stabilească sala, în care să întâmplă votarea, iar terenul să fie acomodat pentru primirea votanților de diferite convingute politice. Cercurile de votare sunt de a se numi dela comuna căreia aparțin.

Ministrul dispune, ca deodată cu formarea cercurilor de votare să se constituie în fiecare comitat și comisiunile nouă de alegeri, iar prezidenții, viceprezidenții și membrii acestor comisii să depună jurămintele legale până în 15 Maiu. După constituirea noilor comisii jurisdicția celor vechi încetează. De asemenea încetează orice lucrare privitoare la alegătorii dietali, care s'ar fi început pe baza legii electorale vechi.

B) Dispoziții referitoare la absolvenții clasei a IV-a și a VI-a elementară.

Cu numărul 1184/1914 ministrul instrucției îndrumă comisiunile permanente ale comitatelor, ca acelea să facă dispozițiile, ca primarii orașelor și antistiile comunale se pună în lucrare procedura privitoare la examinarea și sigilarea ziarelor și matriculelor școlilor populare. Procedura aceasta trebuie încheiată până la sfârșitul lunii Aprilie a. c. Lucrările organelor administrative în direcția aceasta să se facă numai dela anul 1900—1901 înainte, deoarece datele ziarelor după acest an, le va confirma inspectorul cu ocazia inspecției școlare.

C) Extradarea ulterioară a testimoniilor de pe clasa a IV-a și a VI-a elementară.

Testimoniile ulterioare referitoare la absolvarea clasei a IV-a și a VI-a elementară se pot extrada, numai pe baza matriculelor purtate în toată rânduiala, din care se constată, că respectivul a absolvat cl. a IV-a și a VI-a elementară cu notă îndestulătoare.

Susținătorul școlii e dator se prezintă ziarele de clasificare referitoare la anii școlari înainte de 1900—1901 reprezentantului oficiului administrativ; în comunele mari și mici antistiilor comunale. Aceste constată într'un proces verbal, pe care îl va subscrie și reprezentantul susținătorului de școală, că în ce an s'au purtat ziarele de clasificare în ordine și dacă notele de clasificare sunt acolo arătate la fiecare obiect, ori progresul se constată numai cu o notă generală. Ziarele de clasificare se sigilează cu sigila comunei și vor fi supracensurate de inspector cu ocazia inspecției. Inspectorul va constata, dacă procesul verbal luat de antistie și reprezentantul susținătorului școlii corespunde adevărului sau nu? Ziarele școlilor cari au încetat încă trebuie eruate. Antistiiile în cazul acesta vor cere intervenția comisiilor administrative, iar exemplarele aflate se vor păstra la primăria comună. Cei ce își reclamă testimoniul despre absolvarea clasei a IV-a sau a VI-a populare se vor adresa la școala, unde au învățat. Dacă școala nu mai există primăriei comunale. Duplicatul îl vor primi, la caz când școala mai există, dela direcțiunea școlară, în caz contrar dela antistia comună. Testimoniul se poate cere în persoană sau prin scrisoare. La caz, că nu mai există ziarele de clasificare, cel interesat va fi avizat, ca să-și documenteze capacitatea scris-cititului înaintea comisiunii încredințată cu aceasta.

D) Examinarea pentru ceice știu scrie și ceti.

Pentru ceice doresc să documenteze că știu scrie și ceti se vor organiza la sediile pretoriale comisii speciale, (în orașe, la magistrat). Prezidentul acestor comisii este primpretorele (în orașe primarul). La caz

ad s'ar constitui mai multe comisii de chestie, locul prezidentului îl va ținea viceprezidentul. Comisiile se mai compun din 3—18 viceprezidenți și 6—36 de membri. Viceprezidenții vor fi numai oficiali administrativi, iar membrii comisiilor vor consta jumătate din oficialii administrativi activi sau pensionați, iar jumătate din persoane didactice active ori pensionate (învățători, profesori etc.), cari sunt cu locuința la sediile pretoriale. Examenele se vor face la câte o subcomisie constătătoare din 3 membri: un prezident, un oficial administrativ și o persoană didactică. Examenele se țin în luna lui Maiu a. c. iar după aceasta în fiecare an în Februarie. Ziua o va statori prim-pretorele. Cu 8 zile înainte de începerea examenelor însă se va publica în fiecare comună importanța scrisoriturii în legătură cu noua lege electorală, se va aduce la cunoștința publică că examenele acestea sunt gratuite, și ziua în care se țin. La examen se poate înștiința cel interesat în persoană ori prin scrisoare, până în ziua începerii examenelor. Va fi admis la examen bărbatul, care a împlinit 24 de ani. În privința admiterii decide primpretorele fără drept de recurs. Examenele se fac în școli, în cari s'au anunțat cei interesați. Examenele sunt publice dacă vreunul din candidați nu cere excluderea publicității. Examenul constă din cetirea celor 5 rânduri a vreunei cărți aprobate de minister pentru clasa a VI-a elementară; și din copiatul celor 2 rânduri, dictate de vreunul dintre membrii comisiei censurătoare. De cărți trebuincioase are să se îngrijească oficiul pretorial.

Examenul se face afară de ungurește și în limba care se vorbește în masă în ținuturile respective. Rezultatul îl constată mai întâiu persoana didactică, apoi oficialul administrativ. La caz de divergență decide prezidentul. Rezultatul se comunică cu examinatul îndată. Impotriva acestuia nu are loc recursul. Cei respinși au dreptul să se supună cu proxima ocazie sau și după aceea la examen nou. Celor ce le-a succedat depunerea examenelor vor primi un certificat, prin care se va constata odată pentru totdeauna, că știu serie și citi.

Reviste.

Din Bulgaria. Sesiunea extraordinară a sobraniei s'a deschis în zilele acestea. Prim-ministrul Radoslavof a dat cetire mesajului de tron, declarând, că relațiile Bulgariei cu marile puteri sunt bune și că viitorul Bulgariei residă într'o muncă pașnică. Se remarcă în deosebi relațiile amicale cu imperiul otoman, dela cari depind importante interese economice ale Bulgariei. Relațiile pretinsești cu ceilalți vecini încă s'au restabilit și se speră, că se vor îmbunătăți din ce în ce mai mult.

Sobrania se va ocupa mai ales cu măsurile relative la situația economică și financiară a țării.

Răscoala din Epir. Tinărul principe al Albaniei, după toate semnele, va avea să treacă chiar la începutul carierii sale înalte, prin încercări sângeroase. În partea sudică a Albaniei, în preajma Ohridei și Cassonovo s'au concentrat o mulțime de pedestrași și artileriști greci. După știrile mai nouă trupele albaneze înaintează victorioase, căci trupele revoluționare nu mai au parale. Un bogătan grec a asemnat 200 mii drachme pentru scopurile revoluționare, dar banca națională din Athena n'a voit să-i lichideze. S'a pornit o colectă națională pentru sprijinirea mișcării revoluționare din Epir. Mișcarea ar fi ajutată de însuși Mitropolitul grec și număroși ofițeri greci. În Albania s'a convocat un consiliu de ministrii, în care s'a decretat mobilizarea generală. Principele de Wied va lua însuși comanda trupelor, ce se vor trimite în Albania de sud.

Diverse.

Sfințire de preoți. În ziua de sărbătoare Buna Vestire, Excelența Sa Mitropolitul Victor, a conferit ordul preoției următorilor absolvenți de teologie: *Emil Habor*, din Sănmihaiul de câmpie, preot disponibil. *Ilarion Bratu*, din Armeni, dispus adm. par. în Șilea maghiară. *Valeriu Crișian*, din Ohaba, dispus adm. par. în Mărgineni. *Emiliu Graur*, din Curticap, dispus adm. par. în Filpișul mare.

Principii români la Petersburg. După cum aflăm în alții oaspeți ai Petersburgului se vor reîntoarce numai Joi la București în 27 Martie v. Vor fi deci în țară pe sărbătorile Paștilor căci aceste coincid cu aniversarea nașterii M. S. Regelui Carol și proclamarea alegerii de domnitor. Suveranii României și familia princiară vor petrece sărbătorile Învierii la Sinaia.

Episcopul Májláth din Alba-Iulia, după informațiile din urmă, va trece Mitropolit la Calocea.

Sănătatea monarhului. Ziarele mai nouă aduc știrea, că M. S. Impăratul — rege Francisc Iosif ar fi suferind.

Știrea a avut ehou simțit și la bursă. Cu toate acestea credem, că știrea nu are un fond mai serios, și se bazează numai pe faptul, că Majestatea Sa n'a luat parte la un concert al „Männergesangverein“-ului din cauza timpului rece al zilelor din urmă.

Generatul Coandă, a plecat din Constantinopol, continuându-și călătoria spre Egipt. La plecare s'a întreținut cu ministrul marinei turcești. La reîntoarcere dl Coandă iarăș se va opri la Constantinopol.

Turnul dela Pisa în Primejdie. Turnul plecat dela Pisa, ridicat cu atâta artă și măiestrie, amenință cu cădere. Oameni experți, cercetându-l mai de aproape au urgitat renovarea lui.

Alegerea deputaților dietali. Cu numărul de azi începem publicarea unor serii de informații privitoare la alegerea deputaților dietali. Fiind chestia, de o capitală importanță pentru noi din toate punctele de vedere, rugăm pe dnii preoți, învățători și alți intelectuali ca să se intereseze cu tot devotamentul de această chestiune, ținând seamă de două împrejurări: să nu rămână din lista alegătorilor nici un român cu drept de vot și să nu fie luat în listă oameni, cari pe baza legii sunt eschiși dela vot. Ne extindem la toate împrejurările, cari sunt pentru noi de interes deosebit, publicându-o deja de pe acuma ca cetitorii nostri să aibă timp a studia temeinic chestiunea. Informațiile le-am luat din cartea d-lui T. V. Păcătan: „Legea electorală, articolul XIV din 1913“. Sibiu Tipografia arhiepiscopozană, prețul 1 cor.

Reuniunea de înmormântare din Blaj și-a ținut ieri, Marți, a IX-a adunare generală sub presiul directorului dl A. C. Domșa. Din raportul consiliului, prezentat cu acest prilej, reținem câteva date: Membrii reuniunii au fost 358, s'au înscris noi 14, au murit în decursul anului 7, așa că la sfârșitul anului erau 365. Pentru membrii repausați în fiecare an, în Sâmbăta Floriilor, se slujește un părăstas în biserica parohială. Averele reuniunii a crescut în decursul anului cu 433'03 cor., din care se trec la fondul de rezervă 159'13 cor. iar la profit 273'90 cor., astfel aceste două fonduri au crescut la suma de 5694'94 cor. o sumă destul de respectabilă adunată în 9 ani, considerând, că s'au dat și anul trecut aproape 1000 cor. pentru membrii repausați. În consiliul direcțiunii, pe un nou period de 3 ani, au fost realeși toți cei vechi cu modificarea, că de notar a fost ales dl *Jacob Domșa* și membru nou păr. *Sam. Sabo*. De asemenea a fost reales și comitetul de supraveghere. Cu acest prilej s'a ventilat ideea, ca Reuniunea să aranjeze ea pompe funebre pentru membrii săi. — Prosperarea acestei instituțiuni umanitare numai înveseli poate pe toți oamenii de bine și fiecare ar trebui să intre în sinul ei sprijinindu-o cu toate puterile.

Mulțămită. La fondul *Aurel Vlaicu* dela gimnaziul superior gr. cat. din Blaj, în loc de cunună, pentru regretata *Elena Stoică*, care a murit în 24 Martie 1914, au contribuit prin dșoara *Miți Pop*, dșoarele: *Eliza Bodocan*, directoara internatului, *Victoria Avram*, *Florica Avram*, *Geni Pop*, *Miți Pop* și *Lia Hodoșiu* câte 2 cor., *Emilia Bodocan*, *Maria Sârbu*, *Otilia Pop*, *Angela Chețian*, *Mili Coltor*, *Veturia Denghel*, *Alexandrina Comșa*, *Mărioara Maior*, *Lucreția Moldovan*, *Irodița Murza*, *Amalia Pop*, *Claudia Pop*, *Paulina Vlassa* câte 1 cor. — laolaltă 25 cor. — din cari 6 cor. a fost frunza cununei împletite din flori naturali, iar 19 cor. s'au transpus la fondul amintit. Dșoarelor contribuitoare le exprimă mulțămită: *Direcțiunea gimnazială*.

Tuturor, — cari în persoană sau în scris, au binevoit a mă condola în suprema și nemângăiata durere de mamă, la moartea neuitatei mele *Elenute* —, le exprim pe calea aceasta celea mai călduroase mulțămite.

Văd. *Lucreția Stoica*.

Partea Literară.

Sfaturi pentru mame

cum să se îngrijească de noii născuți

de Dr. V. Hâncu,

medic arhidiecezan și profesor de igienă.

În momentul facerii, moașa să oprească deseale umblări pe ușe, pentru că femeia foarte ușor poate răci. Deasemenea noul născut în urma celui mai mic curent poate să răcească și încă dela început să câștige tot felul de boale, cari ușor iar putea pune viața în pericol. Întrebuințarea unor medicamente de cătră babe în timpul sarcinei fie că sunt bolnave, fie că medicamentele le întrebuințază cu alt scop pentru (a lăpăda) a avorta — toate acelea medicamente au o înrăurire asupra copilului și după naștere, periclitându-i de multeori viața. Copilul nou născut sufocat s'a năbușit să readuce la viață prin diferite căi, fie că i-se scot prin osondă din gât mucositățile, fie că prin stropire cu apă rece, prin mișcarea mânilor, prin tragerea limbii, prin punerea în apă rece, și apoi în apă caldă, prin aducerea picioarelor la foale etc., până ce copilul începe să plângă.

Buricul copilului să leagă la 5 minute după naștere în lungime de 2—3 degete dela foale. Legătura să face prin două locuri. După scoaterea casei copilului din mamă și după punerea ei în siguranță, moașa face scaldă copilului, îl înfășe, îi stoarce o picătură de lămâie în ochi sau denitrat de argint

Alăptarea.

După 3—5 ore i-se dă copilului să sugă. Cea mai bună și mai potrivită hrană a unui copil este laptele mamei lui. De aceea să recomandă, ca orice mamă sănătoasă, care își iubește copilul, să-l hrănească la sinul ei. Prin darea sinului îl va feri de o mulțime de boale și mai cu seamă de diaree (mergerea foalelui), care omoară foarte mulți copii în primul an al vieții.

Mult mai nesănătos e laptele doicelor, pe cari cu greu le poți nimeri să aibă un lapte bun și sănătos. Iar jumătatea din copiii hrăniți numai cu lapte de vacă mor înainte de a ajunge vârsta de un an. În cazul când i-se recomandă supă de gris, de urez, de chimin, de anazon, lapte etc.

Să mai recomandă să-și frece sinul cu o bucată de postav aspru de mai multeori pe zi. Cu cât însă copilul sugă mai des și mai tare, cu atât provoacă producerea laptelui în cantitate mai mare.

Femeile bolnave nu trebuie să-și alăpteze copiii, mai ales cele ofticoasă și cele sifilitice. Sunt însă multe femei slabe, cari prin alăptare capătă poftă de mâncare, se îngrașă și se întăresc. Sunt unele cazuri în cari noul născut fiind prea slab din naștere, când e pus la sin nu sugă fiindcă nu are putere sau nu vrea, atunci mama îi pune sfârcul în gură și îi mulge câteva picături de lapte în gură, atunci el începe să sugă. Când ața de sub limbă e prea lungă copilul încă nu poate sugă bine și tocăne; când sfârcul țitei e prea scurt, copilul nu poate sugă, de aceea se și recomandă, că mamele, cari n'au sfârcuri, încă cu 2—3 luni înainte de naștere să si-le înceapă ale forma fie prin exerciții,

fie prin o pompă de cauciuc cu un păhărel de sticlă în cap.

Sfârcul țitei crebate, plesnite sau rânite. Se întâmplă mai ales la femeile, ce nasc întâiaoră. Durerile în asemenea cazuri sunt foarte mari, mai ales în timpul sugerii. Femeia cuminte va îngriji pielea sfârcului încă în timpul sarcinei, spălându-și sfârcul cu oțet aromatic, vin roșu sau apă de Colonia în fiecaze seară. Crepăturile și sgarrieturile cauzează dureri foarte mari, ceace o fac să sufere adevărate chinuri în timpul alăptării. Ungerea cu puțin unt sau cu o pulvere de 10 gr. de gumi arabic, și alumin pulv. 20 gr. pus pe sin, sau o soluțiune de cocaină amurțește durerile.

Abundența prea mare de lapte.

Se observă cătră a 4-a sau a șeasa zi, în cari țitele și sinul se umflă și umplu așa de tare cu lapte, încât încep a curge dela sine fără a le putea răsbi cu mulsul. În asemenea caz se recomandă legarea sinului, ungerea cu unt de lemn, dare de purgative (curățirea): apă de Buda, sare amară etc.

Laptele în primele două trei zile e numai colostru și nu e așa hrănitor, dar e foarte folositor copilului servindu-i ca un purgativ (curățenie) ușor curățindu-i stomacul și intestinul de acelea materii negricioasă numite meconice ce formează ieșirea afară a copilului în prima și a doua zi după neștere. Deci purgative sau alte lucruri ca, ceaiul de anazon, apa cu sachăr în primele zile nu-i sunt recomandate copilului decât pur și simplu laptele mamei. De asemenea nu trebuie să sugă prea des copiii mici; *mai bine mai rar decât mai des*, pentru că prin aceasta le stricăm rânza ne dându-i timp, să mistuiască; iar laptele supt trece nesmintit din stomac în mață producând dureri: colică, vânturi, mătrice etc.

Ca regulă pentru alăptare cea mai potrivită pentru un copil de 3—4 luni ar fi dimineața la 6—8—10—12 ore, după ameazi 2—4—6—8—10 ore. Dela 5 luni încolo dimineața la 7—10—1 ore, după ameazi 4—7—10 ore; trei alăptări în timpul nopții se recomandă numai în primele luni. Când copilul sugă prea mult sau prea repede, adese se poate întâmpla să verse. Durata unei sugeri atârână dela lăcomia copilașului și dela abundența laptelui între 5—10 minute. Nu e bine să obosim pe copil de a adormi cu țita în gura.

Laptele ce-l sugă un copil odată, variază dela etatea copilului și după cantitatea laptelui întrebuințat. Stomacul noului născut nu cuprinde mai mult de 45—50 gr., iar în a doua săptămână 70—75 gr., în a treia 80—85 gr., în luna a 2-a dela 100—115 gr., în a 3-a dela 140—145 gr., în a 5-a 250 gr. în a 6-a lună 300 gr. etc. Când însă o țită e secată, femeia alăptează copilul din țita sănătoasă. Doi gemeni e foarte greu a fi alăptați de o mamă, deci în cazul acesta se recomandă și alimentarea cu lapte de vacă amestecat cu apă minerală. Nu se recomandă nici într'un caz a da țita unui copil necunoscut și mai ales bolnav de sifilis, tuberculosă etc.

Femeia care alăptează se cere să doarmă îndeajuns și bine spre a nu slăbi. Să aibă o hrană bună și sănătoasă. Să bea apă, lapte, vin și bere — nu însă rachiu. Să aibă aer curat și odihnă suficientă.

Alăptarea artificială cu lapte de vacă.

Laptele de vacă se compune din aceleași părți ca și laptele de femee, în proporție deosebită însă. Cel mai gros lapte este cel de bivola. Copiii sugaci însă de re-

mulă se nutresc cu lapte de vacă, care fiind cu mult mai gros ca cel de femee, se amestecă cu apă pentru a putea fi suportat de stomacul sugacilor. Proporția amestecurilor depinde dela vârsta copiilor. In lunile prime vine o parte de lapte fiert și una de apa. După șase luni, două părți de lapte și una de apă.

Compoziția laptelui și alăptarea cu lapte de vacă.

Laptele de vacă se compune din aceleaș elemente cași laptele de femee adică din albumină, caseină, (cașul), din unt, sachăr sau latoză și săruri. Numai cât aceste substanțe sunt în proporții deosebite la diferite specii. Iată un tablou comparativ de diferite specii de lapte considerat la 100 gr.

	Albumină și caseină	unt	zachăr	săruri
Femei . . .	1·5—3	1—6	2·5—7	1·5—2
Vacă . . .	2·5—5·5	3—8	3·5—5	4—6
Bivolă . . .	4—6	8—6	4—6	5—7
Capră . . .	3—5	4—5	3—4	6—7

Din acest tablou se poate vedea, că substanțele componente ale laptelui variază nu numai dela specie la specie, dar chiar la acelaș individ poate varia după hrană, după perioadă de lactitate și vârsta copilului. Așa de es. unele rase de vaci au până la 8% unt, altele numai 2·5—3% în termin mijlociu. Dar chiar la aceeaș vacă laptele poate varia, după hrană, după vârsta vițelului: câteodată numai 2—3% unt, altădată 5—6%. Cel mai gros lapte e însă cel de bivola. Laptele de capră nu se deosebește mult de cel de vacă, se presupune însă a fi mai bun pentru nutrirea copiilor mici prin faptul că nu conține microbi de-ai tuberculosei, ca mamele sau ca unele vaci, dela cari, fiind tuberculoasă, prin lapte adesea se transmite tuberculoza atât la copii, cât și chiar la oameni mari, mai ales dacă laptele nu e fiert.

1. De aceea se recomandă, ca mamele, cari sunt tuberculoase să nu alăpteze ele copiii — ci sau să-i dea la doică sau mai bine să-i hrănească cu lapte de vacă sănătoasă.

2. Laptele de vacă în totdeauna se recomandă să fie fiert mai întâiu și apoi lăsat 2—3 ore să stea să ia smântâna la o parte și ușor încălzit să amestecă în luna primă la o lingură de lapte una de apă puțin zaharizată. Și în asemenea condițiuni i-se dă din 2—3 ore câte o dosă.

In săptămâna a' doua și a treia i-se poate da 2 linguri de lapte de vacă și 2 de apă tot la 2 ore. In săptămâna a 4-a și a 5-a câte 3 linguri de lapte și 3 de apă, iar de aci în sus lapte de vacă tot ca în luna primă însă cu mai puțină apă și în cantitate de 100—150 gr. odată tot la 3 ore. Din luna a 8-a și a 9-a în sus i-se poate da și câte ceva de mâncare.

Iată și un tablou de cantitatea de lapte ce trebuie dată copilului în timp de 24 ore.

In săptămâna primă și a doua 300 gr. lapte 300 gr. apă.

In săptămâna a III-a și a IV-a 350 gr. lapte și 300 gr. apă și câte puțin sachăr.

In luna I și II 400 gr. lapte 300 gr. apă.

> > III > IV 550 > > 250 > >

> > V > VI 650 > > 200 > >

> > VII > VIII 750—800 gr. lapte 100 gr. apă și câte puțin sachăr.

In lunile următoare ne putem ridica până la 900 și chiar 1000 gr. lapte curat. Iar dela această dată i-vom putea da copilului pe lângă lapte și câte puțin lapte fiert cu urez, cu tapioca, fiertură de pâine, fiertură de făină lactată, puțină supă etc. In primele săptămâni copilul iasă de 3—4 ori pe zi cu foalele, mai târziu de 2—3 ori și chiar numai odată și și mai târziu. Când sunt scaunele verzi (ieșirea afară), cu un miros urât, prea subțiri și cu bucăți brânzoase, atunci mistuirea nu se face bine și trebuie chemat medicul. Unele mame în luna 11-a își înțarcă copilul deadreptul și dintr'odată, fără de a-i mai da să sugă; altele zi cu zi îi dă să sugă tot mai puțin obișnuindu-l mai mult cu lapte de vacă și cu mâncări ușoare. Iar altele femei le dau copiilor să sugă câte un an și jumătate și doi chiar, ceea ce e cât se poate de nesănătos, mai ales, că după un an chiar și laptele mamei pierde din puterea lui nutritoare. De observat e însă, că nu trebuie înțarcat niciodată un copil, cărui nu i-a ieșit nici un dinte, și nu trebuie înțarcat un copil, când îi ies dinții nici când e bolnav, sau are diaree și mai ales în timpul căldurilor de vară.

Greutatea copilului la naștere e de 3—4000 gr. Primii născuți sunt de obicei mai mici ca cei următori. In primele 3—4 zile după naștere, copilul pierde din greutate 100—200 gr. Dela a 5-a zi copilul incepe din nou să crească.

Despre aceasta e o tabelă de creșterea normală a micilor copilași, începând dela naștere și până la vârsta de 20 luni. (Vezi tabela dela sfârșit). De multeori se poate întâmpla, ca copilul să crească mai repede sau mai încet. Creșterea mai încetată să datorește de multeori, fie că copilul e sau a fost bolnav, fie că laptele mamei nu e bun sau îndeajuns. *Cea mai bună și regulată creștere se observă la copiii hrăniți de sinul mamei lor.*

Hrănirea copilului cu biberonul (țuțli) ne dă rezultate mai puțin satisfăcătoare. Deasemenea se recomandă să nu i-se dea copilului de mâncare supe, cocături, făinuri, cu un cuvânt orice mâncare *prea de timpuriu*, deoarece rânza lui fiind tinără nu le poate mistui, din care cauză copilul scade din greutate și și îmbolnăvește stomacul. Abia uumai din luna a 9-a sau a 10-a să se înceapă a i-se da și câte ceva ușor de mâncat. Copilul în prima zi ia numai 3—4 gr. de lapte la o sugere; a doua zi 15 gr., a treia zi 30—40 gr., a patra zi 60 gr. La o lună 70 gr., la 2 luni 80 gr., la 3 luni 100 gr., în a șeasa lună 150—175 gr., în care timp copilul sugă și mai rar: de 7—8 ori pe zi.

Scăldarea copilului în primele 3—4 luni se face în toate zilele, în luna 4 și 5-a tot la 2 zile și și mai rar. Când copilul doarme, nu trebuie sculat din somn pentru scaldă; deasemenea să nu i-se facă scaldă prea de dimineață sau prea târziu seara. Apa de scaldă să nu fie prea caldă și nici prea rece, cam 30°C. Deasemenea nu i-se face scaldă copilului când e cu stomacul încărcat. In timpul iernii casa, în care i-se face scaldă, trebuie bine încălzită și să ne ferim de a umbla pe uși în timpul scaldei, deoarece afară fiind frig, foarte ușor se poate răci copilul. Pentru baie să ne servim de o albie (trocuță) în care pus copilul să aibă loc pentru a-l scaldă. La scaldă se poate întrebuița un săpun mai delicat, cum e bunăoară săpunul de glicerină. Nu se recomandă săpunuri prea mirositoare, cari adese prin mirosul lor pot vătăma copilul.

(Va urma).

Sigile conform circularului consistorial 1408/1914.

1. Sigil pentru școala primară . . .	3:20
1. " " " de repetiție . . .	3:20
1. Perină pentru sigile . . .	1:—
1. Sticlă negreală . . .	—28
1. Șipet (cutia pentru sigile) . . .	3:20
- (Când se comandă șipetul numai e nevoie de perină).

Librăria seminarială, Blaj.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

AVIZ.

Subscrisul având de gând a mă muta din Blaj, fac de vânzare casele mele din strada mică Nr. 211 unde am hotelul »La strugure«.

E singurul hotel românesc din Blaj și licența e legată de edificiu. Casele au trei sale mari, o cină mare, verandă, un dormitor, trafică de casă, două camere pentru oaspeți, două pivniți, lemnărie, fântână în curte, etc.

A se adresa la

Ioan Martin,
proprietar de hotel în Blaj.

(16) 5—6.

Balsamul apotecarului A. Thierry

e un mijloc neîntrecut la boale de plămâni și de piept, moderază catarul, oprește flegma, ușurează durerile tusei. Are efect escelent la aprindere de gât, răgușeală și la boale de gât, friguri, în deosebi sgarciuri în stomac și colică. Vindecă boalele genitale și hemoroide, corăță rărunchii și întărește apetitul și mistuirea. Servește tare bine contra durerilor de dinți, a dinților găunoși, contra mirosului de gură și și alte boale de dinți și de gură, încetează mirosul provenit din gură sau stomac. Mijloc bun contra limbricilor. Vindecă tot felul de răni, orbanț, beșici provenite din ferbințeli, buboae, buburuze, răni provenite din arsură, membre degerate, sgrăbunțe, bube ce-au eșit pe piele dureri de urechi etc. Să nu lipsească din nici o familie, în deosebi când bântuie epidemii de influență, holeră și alte epidemii. Scrie la:

A. THIERRY, apotecă la Ingerul păzitor în Pregrada bei Rohitsch.

12 sticle mici sau 6 mari, ori 1 sticlă mare specială 5'60 K.
La comande mai mari e prețul mult mai ieftin.

Singură veritabilă ALIFIE-CENTIFOLIA a lui THIERRY

împiedecă și oprește inveninarea sângelui. Face de prisos operațiile. Se folosește: la femei cari lăptează, la pornirea laptelui, împotriva împetirii pieptului, la orbanț, inflamație de picioare sau de os, răni, picioare umflate și la mănecarea osului; apoi la răniri de sabie, împunsături, împuscături, tăieturi și sdruncinări, precum și la înlăturarea din corp a obiectelor străine, ca: sticlă, țanduri, pietriș, alice, spini etc., la tot felul de umflături, răni, carbunc, chiar și la cancer (rac); la negei pe mâni sau la picioare, beșici, răni la picioare, răni de arsuri, la slăbire provenită din zăcut mult, beșici de sânge, curgeri de urechi etc. etc.

2 cutii costă cor. 3'60, pe lângă trimiterea înainte a banilor sau cu ramburs. Se capătă la apotecarul **Török József**, în Budapesta precum și la mai multe farmacii din țară. En gros se află la drogeriile: **Thalmayer** și **Seitz**, Erezii **Hochmeister** și **Frații Radanovits** în Budapesta. Unde nu e deposit, să se comande direct dela:

A. THIERRY, Apoteca la Ingerul păzitor în PREGRADA (lângă Rohitsch-Sauerbrunn). (70) 24—25.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.
recomandă

Asigurări împotriva focului pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1912 K.	5,456,645'67
Capitale asigurate pe viață achitate	5,458,689'48
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1912	foc „ 183,667,241'—
	vieată „ 11,740,710'—
Fonduri de intemiere și de rezervă cor.	2,603,400'—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cerouri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(8) 31 --?

AU APARUT și se află de vânzare la Librăria Seminarială din Blaj:

Apostolul sau faptele și Epistolele ss. Apostoli f. 4., broș. 14 — legat în piele	22'—
Evangelia, dela s. liturgie și inserat din ziua întâie a învierii Domnului Hristos, în 7 limbi, Blaj 1880, legată, în folio	1'20
Euhologiu, crudo 6'60 fil., leg. în piele 9'60 fil., leg în piele șagren cu foi aurite	12'—
Liturgier, pe hârtie prima broș. 6 cor., pe hârtie secunda broș. 5 cor., pe hârtie prima leg. 9 cor. pe hârtie secunda leg. 8 cor., legătură de lux	15'—
Orologer, crudo 6'60 leg. în piele 9'60, leg. în piele șagren cu foi aurite	12'—
Octoic mic, 8° crudo 1'60 fil. legat simplu	1'90
Octoic cu Pentecostar legat întruna	3'60
Pentecostar mic, 8-o crudo 1'70 fil., leg. simplu	2'—
Prohodul Domnului Nostru Isus Hristos	—30
Psaltire, broș., 2'20, leg. în pânză 3'—, în piele	4'—
Triod, crudo 13 cor. legat în piele tare și cu copcii	20'—
Antologion sau Mineiul, carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sărbători, ale Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților peste an după rânduiala bisericii răsăritului de legea grecească,	
Tomul I. legat în piele, cu copcii face	32'—
Tomul II. III. legat în piele, cu copcii face	78'—
- Toate trei tomurile legate în 2 volume în piele și cu copcii fac 110 cor.